

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ А. С. МАКАРЕНКА НА ПОЛТАВЩИНІ

У наш час в ряд найважливіших завдань педагогічної науки входить об'єктивний погляд на оцінку нашого минулого педагогічного досвіду. І одне з найбільш значущих явищ – це педагогічна система Антона Семеновича Макаренка.

Дослідженням педагогічної спадщини А.С. Макаренка займалась велика кількість учених, вони аналізували різноманітних аспектів його виховної системи, творчої і практичної діяльності (Г. Жураковський, І. Зязюн, В. Кумарін, М. Красовицький, М. Ніжинський, М. Ярмаченко та ін.). Його ідеї стали досліджуватися таких відомими зарубіжними науковцями, як Б. Бейкер (США), Дж. Данстен (Великобританія), Г. Хілліг (Німеччина) та інших. Вони підтримували актуальність і світове значення його ідей. Серед низки досліджень ми виокремили питання щодо аналізу спадщини А. С. Макаренка з позицій сучасності, в умовах демократичної освіти в Україні.

Мета статті – проаналізувати діяльність А.С Макаренка, його думки і погляди на виховання людини.

Незважаючи на те, що погляди і теорії А. С. Макаренка довгий час не визнавалися в офіційній педагогіці, багаторічна боротьба за їх твердження в цій науці привела до успіху. Сьогодні ми можемо констатувати, що ідеї Антона Семеновича були прийняті з серйозним зміщенням і навіть спотворенням значних акцентів. Тепер же за допомогою проведених в останні роки досліджень, ми можемо аналізувати, які причини сприяли цьому і як це взагалі сталося. Сам Максим Горький писав: «Макаренко – це, безперечно, талановитий педагог-новатор. Колоністи говорять про нього з любов'ю і глибокою повагою» [1, с. 16].

Головним фактором у своїй виховній роботі він вважав встановлення тісних зв'язків між дітьми та батьками, пропагування гуманного і уважного ставлення до дітей, повага їх прав та інтересів, запровадження праці в школі. Для початку хотілося б сказати, що найголовнішою умовою успішної педагогічної діяльності для Антона Семеновича було – чітке і певне формування знань у вихователя про цілі виховання дітей. Все тому, що роль вихователя займає провідне місце в освітньо-виховному процесі. «Виховання нової людини є справа воістину щасливе і посилене для педагогіки» [2, с. 35] – говорив Антон Семенович.

1919 р. Педагог переїхав до Полтави. У вересні 1920 року Полтавський губернський відділ народної освіти доручив йому організувати в с. Ковалівці, за 6 км. від Полтави, колонію для неповнолітніх правопорушників і завідувати нею. Погляди А. С. Макаренка, перш за все, були спрямовані на доброзичливе і шанобливе ставлення до особистості дитини. А. С. Макаренко був переконаний, що при створенні сприятливих умов і організації правильних методів виховання будь-якої дитини, скривдженого несприятливим станом життя, можна орієнтувати на успішне майбутнє, тим самим виправивши його.

Антон Семенович стверджував, що педагогіка – це наука доцільна. Педагог повинен чітко і ясно уявляти собі, яким він бачить свого вихованця в майбутньому, на виході. Він повинен проектувати цілу особистість, покладаючись на дві виховні програми. Одна повинна бути загальна і розрахована на всіх дітей. Наприклад, всі вони повинні бути чесними, освіченими, щирими і працьовитими людьми. Однак, крім цього повинна бути ще і програма, спрямована на конкретну дитину, яка передбачала б розкриття його індивідуальних здібностей та інтересів. Послідовники А. С. Макаренка просто забули про другу програму, не пощастило і першої. Антон Семенович попереджав, що вона повинна бути конкретна і зрозуміла. І сформульована вона була їм

гранично просто: «Ми бажаємо виховати культурного робітника, дати їй освіту, бажано середню і кваліфікацію ...». А закінчив він цю характеристику словами: «Він повинен бути веселим, бадьорим, підтягнутим ... здатним жити і любити життя, він повинен бути щасливим. І таким він повинен бути в свій кожен нинішній день» [3, с. 397]. Напевно, немає більш гуманної завдання, ніж виховати щасливу людину.

На даний момент особливо гостро відчувається дефіцит виховної програми. Звичайно, рекомендації, сформовані Антоном Семеновичем в 30-ті роки, зараз просто не відповідають соціально-економічним умовам країни. Однак, не варто забувати сформульовані А. С. Макаренком вимоги: «Проектування особистості як продукту виховання повинно здійснюватися на підставі замовлення суспільства» [4, с. 236]. Наступна концепція талановитого педагога - виховний колектив. Макаренко говорив, що згуртований колектив дітей і педагогів у міру свого розвитку стає активним і могутнім вихователем особистості. Колектив - це мета виховання. У Антона Семеновича педагог ні в якому разі не стоїть над особистістю і колективом. Він є рівноправним членом колективу, пов'язаним з абсолютно кожним членом узами товариства. А творцем виховного процесу є не тільки педагог, але і самі діти. Для А. С. Макаренка не існує такої дилеми, як особистість або колектив. Своім ідеалом він вважав – гармонію і єдність особистості і колективу.

Американський учений Б. Бейкер говорив: «Проблеми, які вивчав А. С. Макаренко, залишаються актуальними до нашого часу і стосуються всього світу». Був згоден в цілому з його думкою, канадський колега В. Зілберман додав, „Книжки Макаренка можуть надихати думку, покращити професійний рівень людей, які вивчають виховання людини”.

Отже, педагогічний досвід А. С. Макаренка є найвищою вершиною майстерності сучасної педагогіки. Антон Семенович вніс великий вклад в розвиток концепцій педагогічної науки. Він розробляв новаторські рішення і розглянув окремі питання радянської теорії про виховання. Отже, ніколи не забувайте істини: «У виховній роботі немає дрібниць» [4,с.157]. В цьому і полягає філософія виховання А. С. Макаренка. Лише усвідомивши її істинний сенс, можна виділити провідні аспекти педагогічного новаторства Антона Семеновича Макаренка.

Список використаної літератури

1. Козлов І. Ф. Педагогічний досвід А. С. Макаренка. – М.: Просвещение, 1987. – 159 с.
2. Макаренко А. С. Педагогічні твори в 8-ми томах. Том 4. – М.: Педагогіка, 1984. – 809 с.
3. Макаренко А. С. Педагогічні твори в 8-ми томах. Том 5. – М.: Педагогіка, 1985. – 336 с.
4. Макаренко А. С. Виховання громадянина. – М., 1989. – 308 с.

Софія ЄВЛАХОВА

ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ У СПАДЩИНІ К. Д. УШИНСЬКОГО

Сьогоднішня система освіти в Україні безупинно розвивається, тому для неї необхідний постійний саморозвиток та відновлення. На нашу думку, головна мета освіти – це розвиток творчого потенціалу людини. Проте на сьогоднішній день цього не достатньо, потрібен гармонічний розвиток людини як особистості. Тому на допомогу приходять праці видатних педагогів минулих століть – Г. Ващенко, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський та інших. Серед них є і К. Д. Ушинський – видатний український та російський педагог. У фундаменті педагогічних поглядів К. Ушинського в рамках духовно-морального виховання є: ідея народності в суспільному вихованні; прищеплення любові до праці; виховування почуття патріотизму; моральні взаємини між людьми; особистий приклад учителя; опора на релігію. Дослідження спадщини великого педагога, зокрема вчення про роль рідної мови в моральному і розумовому навчанні й вихованні